

บทที่ 2

อาชญากรรม ทฤษฎีและแนวความคิดในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรม

2.1 ความหมายของอาชญากรรม

ความหมายของคำว่า “อาชญากรรม” มีความหมายหลายนัย ซึ่งถ้าจะกล่าวโดยสังเขป อาจแบ่งออกได้เป็น 4 นัย คือ

1. ความหมายตามหลักภาษาไทย
2. ความหมายในทางกฎหมาย
3. ความหมายในทางอาชญาวิทยา
4. ความหมายในทางสังคมวิทยา

2.1.1 ความหมายตามหลักภาษาไทย

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “อาชญากรรม” (น.) : การกระทำความผิดทางอาญา¹ คือ การกระทำซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้²

2.1.2 ความหมายในทางกฎหมาย

Sutherland และ Cressey นักอาชญาวิทยา ผู้เรื่อรนามชาวอเมริกัน ได้ให้คำจำกัดความของอาชญากรรมไว้ว่า³ “อาชญากรรม” คือ พฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายอาญา

¹ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525, หน้า 915

² ประเสริฐ เมฆมณี, ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม, 2523, หน้า 9

พฤติกรรมที่ไม่เป็นการละเมิดกฎหมายอาญาถือว่าเป็นอาชญากรรม แม้ว่าพฤติกรรมนั้นจะผิดศีลธรรม มีความต่ำทรามหรือไม่เหมาะสมเพียงใดก็ตาม⁴

Clinard นักอาชญาวิทยาผู้มีชื่อเสียงโด่งดังชาวอเมริกันอีกท่านหนึ่ง ได้ให้ความหมายของอาชญากรรมได้ 2 นัย นัยหนึ่ง หมายถึง การละเมิดกฎหมายอาญา อีกนัยหนึ่ง หมายถึง การละเมิดกฎหมายใด ๆ ก็ได้แต่จะต้องถูกลงโทษโดยรัฐ⁵

Quinney มีความคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ มีกฎหมาย มีผู้ออกและใช้กฎหมาย และมีผู้ละเมิดกฎหมาย ถึงอย่างไรก็ตามเสียอาชญากรรมก็เป็นสิ่งที่อยู่ในขอบเขตของกฎหมายนั่นเอง⁶

Jeremy Bentham อธิบายว่า อาชญากรรมคือ การกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดอาญา คือ การกระทำที่กฎหมายห้ามไว้ซึ่งเป็นผลร้ายมากกว่าผลดี⁷

การที่นักกฎหมายทั่วไปมองว่าการกระทำที่เรียกว่าเป็น “อาชญากรรม” นั้นจะต้องเป็นการกระทำที่ละเมิดกฎหมายอาญา ก็เนื่องจากว่าหลักเกณฑ์ของกฎหมายอาญา มุ่งคุ้มครองความสงบสุขของสังคมเป็นส่วนใหญ่ จากการกระทำความผิดโดยเจตนาและไม่เจตนา⁸

³ อรรถนพ ชูบำรุง, อาชญาวิทยาและอาชญากรรม, ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532, หน้า 2 (อัดสำเนา)

⁴ Edwin H. Sutherland and Donald R. Cressey, Principle of Criminology, (New York): J.B. Lippincott Company, 1961, p.4

⁵ Marshall B. Clinard, Sociology of Deviant Behavior, (New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc. 1968, p.208

⁶ อรรถนพ ชูบำรุง, อาชญาวิทยาและอาชญากรรม, 2523, หน้า 5

⁷ นवलจันทร์ ทศนชัยกุล, อาชญาวิทยาคลินิก, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสตาร์, 2530, หน้า 3

⁸ วีระพงษ์ บุญภาส, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า 13

เพราะฉะนั้น จึงสรุปความหมายของอาชญากรรมตามทัศนคติของนักนิติศาสตร์ได้ คือ เป็นความประพฤติที่ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นที่มุ่งคุ้มครองความสงบสุขของประชาชนส่วนรวม โดยผู้กระทำมีเจตนาชั่วร้าย และเล็งเห็นผลในการกระทำของตน⁹

2.1.3 ความหมายในทางอาชญวิทยา

ความหมายในทางอาชญวิทยานี้ได้มีนักอาชญวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “อาชญากรรม” ไว้ดังเช่น

พลตำรวจตรีชาย เสวิกุล “อาชญากรรม คือ อาการที่แสดงถึงความไม่สมบูรณ์ (Imperfections) และความบกพร่อง (Deficiencies) ของระเบียบสังคม”¹⁰

วีระพงษ์ บุญโญภาส “อาชญากรรม คือ การฝ่าฝืนกฎหมายหรือข้อบังคับของสังคม โดยมีเจตนาชั่วร้ายและการฝ่าฝืนนั้นเป็นการฝ่าฝืนซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อประชาชนส่วนรวม”¹¹

B.A. Worths “อาชญากรรม เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายและเป็นการกระทำที่ผิดต่อศีลธรรม เป็นการฝ่าฝืนหน้าที่ในทางสังคม หรือต่อเพื่อนร่วมสังคมเดียวกัน อันเป็นผลให้ผู้ฝ่าฝืนต้องได้รับโทษ”¹²

Sellin “อาชญากรรม หมายความว่า การกระทำหรือพฤติกรรมใด ๆ ซึ่งเป็นการละเมิดปทัสถาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง อาชญากรรมก็คือ พฤติกรรมที่บ่อนทำลายสังคม”¹³

⁹ วีระพงษ์ บุญโญภาส, อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า 13

¹⁰ ชาย เสวิกุล, อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517, หน้า 1

¹¹ วีระพงษ์ บุญโญภาส, อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า 10

¹² วีระพงษ์ บุญโญภาส, อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า 10

ความหมายในทางอาชญวิทยา อาชญากรรมจึงต้องเป็นการกระทำที่ชั่วร้ายจริง ๆ เท่านั้น จะไม่ใช่การกระทำความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ผู้กระทำจะเป็นอาชญากร และการกระทำของอาชญากรนั้นต้องได้รับการลงโทษ

2.1.4 ความหมายในทางสังคมวิทยา

Raffaele Garafalo นักคิดทางอาชญวิทยาแห่งอิตาลีได้ให้ความเห็นว่า อาชญากรรมถือได้ว่าเป็นสิ่งปกติธรรมดาที่จะต้องมีการแสดงความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อชุมชน ในฐานะที่เป็นอาชญากรรม ถือเป็นการปรากฏการณ์ที่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างหนึ่งของสังคม แนวความคิดดังกล่าวได้ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวอ้างสนับสนุนโดย Thorsten Sellin ศาสตราจารย์ทางอาชญวิทยาที่ว่า “อาชญากรรม ได้แก่ พฤติกรรมเป็นปฏิปักษ์ต่อปทัสสถานแบบอย่างความประพฤติของชุมชน” (Crime is a Violation of Conduct normal)¹⁴

นอกจากนี้แล้ว Sutherland และ Cressey นักอาชญวิทยาชาวอเมริกัน ก็ได้กล่าวถึงความหมายของอาชญากรรมในแง่ของสังคมไว้ด้วย โดยเขาได้กล่าวว่า อาชญากรรมเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่สำคัญอยู่สามประการ ประการแรก เกี่ยวข้องกับค่านิยมอันเป็นที่ยึดถือของกลุ่ม หรือของคนบางคนในกลุ่มซึ่งเป็นพวกที่มีความสำคัญในทางการเมือง ประการที่สอง เกี่ยวข้องกับการแยกตัวและการขัดแย้งในทางวัฒนธรรมกับบางส่วนของกลุ่ม ทำให้สมาชิกบางคนของกลุ่มไม่ยอมรับค่านิยมที่มีอยู่ หรือยอมรับน้อยกว่าเดิมมาก อันจะเป็นผลให้เกิดอันตรายแก่กลุ่มได้ ประการที่สาม เกี่ยวข้องกับการใช้วิธีการต่อสู้เพื่อบีบบังคับให้เกิดความถูกต้องระหว่างฝ่ายที่ยึดค่านิยมกับฝ่ายที่ละเมิดค่านิยม เมื่อได้พิจารณาแง่ต่าง ๆ ดังกล่าวนี้แล้ว ก็อาจจะสรุปได้ว่าอาชญากรรมจะเกิดขึ้นเมื่อมีปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวนี้เข้ามาเกี่ยวข้อง อาชญากรรมจึงเป็นพฤติกรรมของกลุ่มมากกว่าพฤติกรรมแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม การพิจารณาความหมายของอาชญากรรมในแง่ของสังคมนี้ไม่มีความชัดเจนเหมือนกับการพิจารณาในแง่ของกฎหมาย¹⁵

¹³ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ, อาชญากรรมพื้นฐานและกระบวนการยุติธรรม: ปัญหา อุปสรรคและแนวทางควบคุม, 2531, หน้า 5

¹⁴ ประเสริฐ เมฆมณี, ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม, หน้า 13-14

¹⁵ Edwin H. Sutherland and Donald R. Cressey, Principle of Criminology, pp.12-16

จากความหมายของคำว่า “อาชญากรรม” ตามนัยต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว แม้จะเป็นความหมายในหลายทัศนะ แต่ก็มีความสอดคล้องกัน ผู้เขียนจึงขอสรุปความหมายของคำว่า “อาชญากรรม” หมายถึง การกระทำที่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม หรือขัดต่อกฎหมายอาญา ซึ่งการกระทำนั้นก่อให้เกิดความไม่สงบสุขขึ้นในสังคม และผู้กระทำนั้นจะต้องได้รับการลงโทษสำหรับการกระทำนั้น

2.2 ประเภทของอาชญากรรม

ประเภทของอาชญากรรมมีผู้กล่าวไว้ในหลาย ๆ ด้าน แต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ และทำให้เห็นภาพของอาชญากรรมที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างชัดเจน ก็คือ การจำแนกประเภทอาชญากรรมทางสังคมวิทยา (Sociological Approach) เป็นการจัดลักษณะ หรือประเภทของอาชญากรรม ซึ่งพิจารณาถึงองค์ประกอบ 4 ประการของการก่ออาชญากรรม ซึ่งได้แก่

- ลักษณะการดำเนินอาชีพของอาชญากร
 - กลุ่มสนับสนุนพฤติกรรมอาชญากร
 - ความคล้ายคลึงกันระหว่างพฤติกรรม
 - อาชญากร และแบบของพฤติกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมาย และ
- ปฏิกริยาโต้ตอบจากสังคม

ข้อพิจารณาเหล่านี้นำมาจัดเข้าหมวดหมู่ในพวกที่มีลักษณะแบบเดียวกัน เป็นการจัดประเภทที่เรียกว่า Typology ซึ่งศึกษาโดย Marshall B. Clinard และ Richard Quinney ซึ่งทำการจัดประเภทโดยอาศัยหลัก 4 ประการข้างต้นด้วยกันคือ

- 1) Violent Person Crime หมายถึง อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลในแบบที่รุนแรง กระทำต่อชีวิตและร่างกายของบุคคล
- 2) Occasional Crime หมายถึง อาชญากรรมที่ก่อขึ้นเป็นครั้งคราวตามแต่โอกาสจะอำนวยให้
- 3) Occupational Crime หมายถึง อาชญากรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำในอาชีพ หรือใช้ตำแหน่งหน้าที่เป็นเครื่องมือ ไม่ว่าจะในภาคเอกชนหรือราชการ

- 4) Political Order Crime หมายถึง อาชญากรรมที่เกิดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายทางการเมือง
- 5) Public Order Crime หมายถึง อาชญากรรมที่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของสาธารณชน ส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย (Victimless Crime) ผู้กระทำผิดมักจะเป็นผู้เสียหายเอง
- 6) Conventional Crime หมายถึง อาชญากรรมโดยทั่ว ๆ ไปในรูปแบบธรรมดา เป็นอาชญากรรมที่หวังผลตอบแทน มักจะอาชญากรรมประเภทอื่นร่วมด้วย
- 7) Corporate Crime หมายถึง อาชญากรรมซึ่งก่อโดยบริษัทหรือห้างร้านทางการค้า
- 8) Organize Crime หมายถึง อาชญากรรมที่มีการจัดตั้งขึ้นมาในลักษณะขององค์กร มีการแบ่งสายงานบังคับบัญชา และมีการร่วมมือกัน เช่นการค้ายาเสพติด ช่างไสภณี บ่อนการพนันหรือแก๊งค์ต่าง ๆ ที่ร่วมกันประกอบอาชญากรรม
- 9) Professional Crime หมายถึง อาชญากรรมที่ผู้กระทำผิดถือว่าเป็นอาชีพ พวกนี้จะไม่ประกอบอาชีพสุจริตอื่น ๆ เช่น นักต้มตุ๋น นักปลอมลายมือ นักเปิดเซฟ¹⁶

จากความหมายของคำว่า “อาชญากรรม” ตามนัยต่าง ๆ ประกอบกับการจำแนกประเภทของอาชญากรรมตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อนำมาพิจารณาถึงการกระทำการลักทรัพย์ ที่เป็นประเด็นปัญหาในการวิจัยนี้ ก็ถือว่าการกระทำการลักทรัพย์เป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งของสังคม ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่เจ้าของทรัพย์ และทำให้เกิดความไม่สงบสุขขึ้นในสังคม ซึ่งการลักทรัพย์นั้นตามกฎหมายอาญาของไทยในปัจจุบัน ได้มีบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดและต้องได้รับโทษในความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 334 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท”¹⁷

อาชญากรรมการลักทรัพย์เป็นอาชญากรรมที่จัดอยู่ในอาชญากรรมหลายประเภท ทั้งอาชญากรรมที่อาศัยโอกาส (Occasional Crime), อาชญากรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจาก

¹⁶ วีระพงษ์ บุญญเษิต, อาชญากรรมในเขตเมือง, หน้า 13-16

¹⁷ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 334

อาชีพ (Occupational Crime), อาชญากรรมที่ผู้กระทำผิดถือเป็นอาชีพ (Professional Crime) และองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) แต่ในปัจจุบันอาชญากรรมการลักรณนต์เป็นอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของเศรษฐกิจและสังคม จนกลายมาเป็นอาชญากรรมที่ไม่ใช่การก่อขึ้นเพียงลำพังคนเดียว แต่เป็นการร่วมมือกันของคนหลายคนหลายฝ่าย มีการจัดแบ่งหน้าที่และสายการทำงานอย่างชัดเจน มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งอาจจัดได้ว่าเป็นอาชญากรรมประเภท “องค์กรอาชญากรรม” (Organized Crime) การป้องกันและปราบปรามตามกฎหมายจึงเกิดความยากลำบากมากยิ่งขึ้น และอีกนัยหนึ่งในแต่ละส่วนของการปฏิบัติงานของอาชญากร จะเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาเฉพาะบทอีกด้วย

ซึ่งในรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพปัญหา วิธีการก่ออาชญากรรมลักรณนต์ และประสิทธิภาพของกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันผู้เขียนจะได้กล่าวต่อไปในเบื้องหน้า

2.3 ทฤษฎีและแนวความคิดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

2.3.1 ทฤษฎีในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ในการควบคุมสมาชิกของสังคมหนึ่งสังคมใดให้อยู่ในระเบียบวินัย ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนและผู้อื่นนั้น อาจจะทำได้ 2 วิธีคือ การให้รางวัลอย่างหนึ่ง และการลงโทษอีกอย่างหนึ่ง การให้รางวัลหมายถึงการให้สิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้รับเกิดความพอใจผู้รับอาจจะเป็นคนบริกาที่ดี ทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ซึ่งการให้รางวัลจะทำให้ผู้รับเกิดความสุขความพอใจ ส่วนการลงโทษจะทำให้ผู้ถูกลงโทษอยากจะหนีไปเสียให้พ้นหรือทำการต่อต้าน เพราะทำให้ผู้ถูกลงโทษต้องชุนเคือง

บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้กล่าวว่า การให้รางวัลเป็นการกระทำที่มีเหตุผล ให้ประโยชน์ยิ่งกว่าการลงโทษหรือการใช้อำนาจบังคับ การลงโทษนั้นแม้จะกระทำเพียงบางเบาแค่ไหน ก็ยอมทำให้เกิดอารมณ์ต่อต้านได้¹⁸

¹⁸ B.F. Skinner in John G. Burke

จากแนวความคิดดังกล่าวได้เกิดทฤษฎีในการลงโทษตามกฎหมาย¹⁹ และทฤษฎีในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมขึ้นหลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีที่จะนำมาใช้วิเคราะห์การวิจัยนี้คือ

1. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นให้แก่สังคม (Retribution)
2. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรม (Deterrence)
3. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitation)
4. ทฤษฎีการลงโทษที่มีจุดมุ่งหมายรวม (Integration)
5. ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย
6. ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขสิ่งเร้า (Operant Conditioning)

ทฤษฎีทั้ง 6 ทฤษฎีดังกล่าวมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นให้แก่สังคม (Retribution)

ทฤษฎีนี้มาแนวความคิดดั้งเดิม ที่มีวัตถุประสงค์เพียงการลงโทษ เพื่อแก้แค้นตอบแทนการกระทำของผู้กระทำผิดให้แก่สังคมเท่านั้น เมื่อสมัยก่อนการแก้แค้นตอบแทนเป็นการเฉพาะตัวไม่เกี่ยวกับรัฐ เมื่อนาน ๆ เข้ารัฐได้เข้ามาทำการแก้แค้นต่อผู้กระทำผิดแทนบุคคล เพราะความผิดที่ได้กระทำลงไปนั้นกระทบกระเทือนต่อส่วนรวม มิใช่เป็นเรื่องส่วนตัว และการลงโทษก็กระทำภายในกรอบของกฎหมาย การทรมานก็ถือเป็นการลงโทษอย่างหนึ่งเพื่อการสารภาพผิดและให้เปิดเผยชื่อผู้สมรู้ร่วมคิดด้วย

ดังนั้นการลงโทษเพื่อแก้แค้นตอบแทน จึงมีเหตุผลและวัตถุประสงค์เพียงเพื่อการลงโทษและประณามอย่างบริสุทธิ์ ไม่ได้หวังที่จะพัฒนาแก้ไข ให้การศึกษา หรือฟื้นฟูผู้กระทำผิดแต่ประการใด²⁰

¹⁹ Stanley E. Grupp, Theories of Punishment, Bloomington: Indiana University Press, 1971, pp.5-10

²⁰ Karl o. Christiansen, "Some Consideration on the Possibility of A Retentional Criminal Policy" Resource Material Series, No.7 Eudue Japan, UNAFAI, 1974p.69

2. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรม (Deterrence)

มาจากแนวความคิดเพื่อให้เกิดสวัสดิภาพแก่สังคมจากบุคคลที่เป็นอันตราย ลิซท์(Liszt) นักกฎหมายที่มีชื่อเสียงได้สนับสนุนทฤษฎีนี้โดยเน้นในเรื่องการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งจะได้ป้องกันสังคมให้ปราศจากอันตราย²¹

นอกจากนี้ ซัทเตอร์แลนด์ (Sutherland) ยังได้กล่าวไว้ว่า การลงโทษตามกฎหมายอาญาอย่างรวดเร็ว และแน่นอนจะสามารถป้องกันพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาและไม่เหมาะสมได้ กฎหมายอาญาและการใช้กฎหมายโดยตำรวจและศาล น่าจะมีผลอย่างใหญ่หลวงต่อความมีศีลธรรมจรรยาของสาธารณชน แม้ว่าการลงโทษอย่างรุนแรงเฉพาะคดีบางประเภท อาจจะมีผลเพียงเล็กน้อยต่อการป้องกันอาชญากรรม²²

3. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitation)

เป็นทฤษฎีที่มีความคิดในทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ได้มีการพัฒนาเรื่อยมา จนได้มีการนำมาใช้เป็นหลักปฏิบัติแก่ผู้กระทำผิดทั้งในแง่การใช้เรือนจำและชุมชน ในการแก้ไขฟื้นฟูในเรือนจำก็อาศัยการใช้เทคนิคต่าง ๆ ให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นพลเมืองดีได้ เช่น การให้การศึกษา การฝึกอาชีพ การอบรมทางศีลธรรมและศาสนา เป็นต้น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวผู้กระทำผิดเองและยังมีผลต่อการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมด้วย²³

4. ทฤษฎีการลงโทษที่มีจุดมุ่งหมายรวม (Inclusive Theory)

ทฤษฎีนี้ คอดดิงตัน (Coddington) ได้กล่าวไว้ว่า ตามปกติการลงโทษควรมีการระลึกถึงการผสมผสานกันในเรื่องการป้องกัน การแก้ไขฟื้นฟู และการแก้แค้นให้แก่สังคม²⁴ ซึ่งถ้ามองโทษจำคุกในปัจจุบันก็จะเห็นได้ว่าเป็นการครอบคลุมทฤษฎีทั้งสามทฤษฎีนี้ได้ คือ เมื่อคน

²¹ Von Liszt, in Christiansen, op.cit., p.69-70

²² Edwin H. Sutherland and Donald R. Cressey, *Principle of Criminology*, New York: J.B. Lippincott Company, 1966, p.343

²³ Francis A. Allen, in Richard Quinney, *Crime and Justice in Sociology*, (ed) Boston: Little, Brown and Company, 1969, pp.449-450

²⁴ F.J.O. Coddington in Grupp, op.cit., p.353

ร้ายไปอยู่ในคุกแล้วก็จะป้องกันอาชญากรรมจากบุคคลอันตรายได้ และฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดไปพร้อม ๆ กันด้วย นอกจากนี้การจำคุกเป็นการทรมานต่อคนร้ายก็ถือเป็นการแก้แค้นให้แก่สังคม แต่การลงโทษผู้กระทำผิดตามทฤษฎีนี้ไม่ควรวางกฎให้ตายตัวลงไป ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมและบุคคลิกภาพของบุคคลไม่เหมือนกัน

5. ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย

Sir. Robert Perl บิดาของตำรวจยุคใหม่ ได้เน้นให้ตำรวจหรือผู้บังคับใช้กฎหมายตระหนักถึงการป้องกันอาชญากรรม และให้ถือว่าเป็นงานหลักของตำรวจ ซึ่งแนวความคิดในการใช้ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายอาจขยายความได้ดังนี้²⁵ คือ

1. การนำกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ที่มีอยู่แล้วมาบังคับใช้
2. การสร้างกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ใหม่ให้เหมาะสมต่อการบังคับใช้

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าทฤษฎีนี้สนับสนุนให้มีการพัฒนากฎหมายไปตามยุคสมัย รวมทั้งผู้บังคับใช้กฎหมายก็ต้องนำกฎหมายไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด จึงจะเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อสังคม

6. ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขสิ่งเร้า (Operant Conditioning)

บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า คือ การเปลี่ยนแปลงค่อนข้างถาวรในพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลของประสบการณ์และการฝึกหัด กล่าวคือเมื่อบุคคลได้เรียนรู้อะไรบางอย่าง พฤติกรรมของเขาก็เปลี่ยนแปลงไปทางหนึ่ง ซึ่งนักจิตวิทยาใช้คำว่า “เงื่อนไข” (Conditioning) สำหรับกระบวนการเรียนรู้

คำว่า “สิ่งเร้า” (Stimulus) หมายความว่า สิ่งจูงใจที่อาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ ทางบวกก็คือ การให้รางวัล ส่วนทางลบก็คือการลงทัณฑ์²⁶

²⁵ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์และคณะ, อาชญากรรมพื้นฐานกับกระบวนการยุติธรรม: ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการควบคุม, กรุงเทพมหานคร:โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์, 2526, หน้า 8

ในการอธิบายทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขสิ่งเร้ากับอาชญากรรมนั้น เงื่อนไขสิ่งเร้าจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ผลตอบแทนจากการกระทำความผิด โอกาสที่จะเอื้ออำนวยในการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นสถานที่หรือช่วงเวลา ประสิทธิภาพกฎหมายและผู้บังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น ซึ่งเหตุผลเกี่ยวกับเงื่อนไขสิ่งเร้าเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อการเกิดอาชญากรรมได้มากน้อยต่างกัน

2.3.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ระบบความยุติธรรมทางอาญาในสังคมที่มีความเป็นระเบียบแห่งใดก็ตาม จะต้องมีความมาตรฐานในการควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคมที่จำเป็นไว้ สำหรับการคุ้มครองบุคคล และสังคมนั้น ระบบความยุติธรรม ซึ่งดำเนินไปโดยการจับกุม การฟ้องร้อง ดำเนินคดี การพิพากษาลงโทษต่อสมาชิกในสังคมที่ประพฤติละเมิดกฎหมายที่ได้ตราขึ้นไว้โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน²⁷ ในระบบความยุติธรรมทางอาญาที่มีประสิทธิภาพมากจะให้หลักประกันแก่สิทธิ เสรีภาพ ส่วนบุคคลน้อย แต่ในทางกลับกันระบบความยุติธรรมที่ให้หลักประกันสิทธิ เสรีภาพส่วนบุคคลสูงจะมีประสิทธิภาพลดลงระบบกฎหมายในบางประเทศได้ยินยอมเสียสละความมีประสิทธิภาพบางประการเพื่อธำรงไว้ซึ่งสิทธิ เสรีภาพส่วนบุคคล

²⁶ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์และคณะ, อาชญากรรมพื้นฐานกับกระบวนการยุติธรรม: ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการควบคุม, กรุงเทพมหานคร:โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์, 2531, หน้า 75

²⁷ John Kaplan, Criminal Justice, Introductory Cases and Materials (Minda, new York; The Foundation Press, 1973, p.70

ดังนั้น แนวความคิดในการใช้ระบบความยุติธรรมทางอาญาจึงแบ่งทฤษฎีที่ขัดแย้งกัน ออกได้เป็น 2 ทฤษฎี²⁸ คือ

1. ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model)

ทฤษฎีนี้เน้นหนักทางด้านประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม เป็นทฤษฎีที่มุ่งจะควบคุม ระงับ และปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลักใหญ่ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถจะควบคุมและปราบปรามอาชญากรรม หรือจับกุมอาชญากรมาลงโทษตามกฎหมายได้ จะถูกประชาชนเพ่งเล็งว่าความสงบสุขของประชาชนสูญสิ้นไป และเสรีภาพของประชาชนผู้สุจริตได้รับความกระทบกระเทือน

ถ้าหากว่ากฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษได้แล้ว ความไม่นำพาและไม่เคารพต่อกฎหมายก็จะเพิ่มมากขึ้น พลเมืองที่เคารพกฎหมายจะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม สิทธิของผู้สุจริตชนก็จะถูก รุกล้ำ และผลประโยชน์จะถูกฉกฉวยละเมิด เสถียรภาพในชีวิตและทรัพย์สินของเขาย่อมจะลดน้อย ถอยลงไป และในที่สุดอาจจะให้เขาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในสังคมได้

วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของกระบวนการทางอาญาของรัฐ - จะต้องปรับปรุง และเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม อาทิเช่น การสืบสวน สอบสวน คดีอาญา การดำเนินคดี การพิสูจน์ความผิด และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดซึ่งถูกศาลพิพากษาลงโทษแล้ว อย่างได้ผล

ตามระบบความยุติธรรมเช่นนี้ ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมจึงมีผลที่ อาจเป็นไปได้ 2 ประการคือ

1. การปลดปล่อยผู้ต้องสงสัย หรือผู้บริสุทธิ์โดยเร็ว

²⁸

Herbert Packer, The Limits of the Criminal Sanction , Stanford : Stanford

2. การดำเนินคดีต่อผู้ต้องหาที่มีพยานหลักฐานแน่นแฟ้น หรือผู้ต้องหาไร้
 สारภาพ

2. ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรม (Due Process)

ทฤษฎีนี้มีค่านิยมในเรื่องความเป็นธรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมที่ตรงกันข้ามกับทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม กล่าวคือ การดำเนินคดีในเรื่องความเป็นธรรม จะมีอุปสรรคขัดขวางมิให้ผู้ต้องหาถูกส่งผ่านไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมอย่างสะดวก

ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมจะยึดกฎหมายเป็นหลัก บุคคลจะไม่ถูกกล่าวหาว่าประกอบอาชญากรรมเพียงเพราะมีพยานหลักฐานว่าเขาได้กระทำเท่านั้น แต่เขาจะมีความผิดต่อเมื่อผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณาพิพากษาชี้ขาดแล้วว่าเขามีความผิด นอกจากนั้นผู้มีอำนาจพิจารณาและพิพากษาจะต้องพิจารณาด้วยกฎหมายต่าง ๆ ที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของเขาอย่างถี่ถ้วนแล้ว อาทิเช่น อำนาจศาลในการพิจารณาคดี อายุความ การฟ้องซ้ำ ความรับผิดชอบทางอาญา และอื่น ๆ

ดังนั้นปัญหาที่ควรพิจารณาก็คือ ควรหรือไม่ที่จะให้องค์กรอื่นนอกจากศาลเป็นผู้วินิจฉัยข้อเท็จจริงก่อนที่คดีจะขึ้นสู่ศาล ทฤษฎีนี้เห็นว่าไม่สมควร เพราะยอมรับว่าองค์คณะผู้พิพากษาที่เป็นกลางและไม่ลำเอียงเท่านั้นที่เชื่อถือได้

ความแตกต่างระหว่างความคิดของทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมและการควบคุมอาชญากรรมจึงอยู่ที่วิธีปฏิบัติ (Procedures) ในทางทฤษฎีความคิดทางด้านการควบคุมอาชญากรรมอาจเป็นผลทำให้สังคมยอมรับการปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่บางประการ เช่น การจับกุมโดยมิชอบ ค้นโดยมิชอบ การสอบสวนโดยใช้กำลังบังคับขู่เข็ญ และล่อลวง หรืออื่น ๆ

ในการพิจารณาทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมอาจกล่าวได้ว่าไม่มีระบบกฎหมายของประเทศใดที่ปฏิบัติตามแนวความคิดของทฤษฎีดังกล่าวนี้เพียง

ทฤษฎีเดียว และก็ได้ยึดถือปฏิบัติในสหรัฐอเมริกา ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมที่ปฏิบัติกันอยู่ในชีวิตจริงเป็นระบบผสมของทฤษฎีทั้งสอง แต่มีข้อสังเกตว่าทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมอาจเป็นระบบในอุดมคติ (Ideal Type) ซึ่งนักนิติศาสตร์แสวงหา

ทฤษฎี และแนวความคิดตามที่ได้นำเสนอมาข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่าจะมีส่วนในการอธิบายและสนับสนุนการวิจัยนี้ เพื่อให้เกิดแนวทางในการเสนอแนะ หรือหามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการลักขโมยทรัพย์ ทั้งในด้านมาตรการทางกฎหมายและแนวทางในการนำเอากฎหมายไปบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้เขียนจะได้อธิบายรายละเอียดประกอบ และหาข้อสรุปในการวิจัยนี้ต่อไป

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย